

KULTUR

Nästan gränslöst – ska vi verkligen se det här?

Ulf Lundins bok är en miniklassiker i svensk samtidsfotografi, skriver Mikael Andersson.

Vad innebär det att iakttä? Vad innebär det att bli iakttagen?

Frågorna är centrala i fotokonstnären Ulf Lundins "Pictures of a Family / Bilder av en familj", ett projekt som han arbetat med ända sedan 90-talet – första gången som det visades var på Galleri Magnus Karlsson i Stockholm 1997 – och som nått något slags ändstation i och med utgivningen av boken med samma namn. Men frågorna ringar inte bara in det tematiska innehållet i bildserien. De utgör också själva utgångspunkten för Lundins fotopraktik, det konstnärliga hantverket.

Dialektiken mellan det aktiva fotograf-subjektet (iakttagaren, som riktar kameran) och det passiva objektet (det iakttagna, som kameran riktar mot) utgör det formella ramverk inom vilket projektet utspelas och utvecklas, konceptuellt och estetiskt. Ett spänningsförhållande som dessutom, sett i ett vidare perspektiv, är utmärkande för hela fotohistorien: mötet mellan fotograf och motiv och dess många olika former och maktförhållanden.

I Lundins fall är objektet – det motiv som kameran, och blicken, såväl fotografens som vår, betraktarens, riktar mot – en familj, i vilken mannen är en gammal skolkamrat till Lundin. Grund-

4 x Fotoböcker

Ulf Lundins "Pictures of a Family / Bilder av en familj" är den första av fyra fotoböcker som recenserar av Mikael Andersson för VK Kultur. Boken utkom på Skreid Publishing, 2024.

premissen är enkel. Som ett slags fotografins privatdetektiv fick Lundin tillåtelse att följa efter och fotografera familjen under ett helt år, i hemlighet, dold. De visste vad han skulle göra, fotografera, dokumentera, iakttä vardagslivets händelser, följa familjens rörelser, möten, göranden, vara tätt inpå, i närheten, men inte exakt när, var, hur.

Den värld som framträder i bilderna är på samma gång känd som okänd, stabil som instabil, säker som osäker. Är den fikionaliserad, iscensatt, eller dokumentär? Det är inte alltid lätt att veta, gränsen är tunn. Och vem är i så fall subjekt och objekt, om även familjen agerar, är aktiva, drivande?

Fotografierna påminner om spaningsbilder från en tv-deckare. Tagna på avstånd, genom bil- och fönsterrutor, buskar och lövverk, perspektiven är något skeva, sikten inte alltid helt fri, skärpan inte klockren, det är lite kornigt, osv. Tablåerna är välbekanta. Familjen är på stan, på väg till och från bilen, hämtar och lämnar på dagis, tankar, handlar, grillar, har picknick, går i skogen, plockar kanske

svamp, träffar vänner. Roland Barthes verklighetseffekter finns här, och igenkänningsfaktorn är stor för någon som växte upp under tidigt 90-tal: flingpaket, ketchupflaska, vinöppnare, en Tuborg-burk, kläderna (snitten, färgerna), bilmodellerna, barnoverallerna, trädgårdsmöblerna i trä.

Helhetsupplevelsen är både distanserad och intim, ungefär som att bläddra i ett fotoalbum hos någon man precis lärt känna. Nästan gränslöst, obekvämt – ska vi verkligen se det här?

Det kan tyckas självupptaget och fantasilöst att

FOTO: ULF LUNDIN

FOTO: ULF LUNDIN

FOTO: ULF LUNDIN

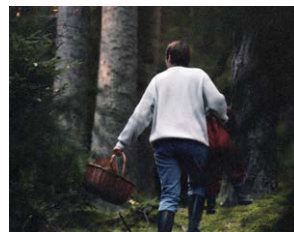

FOTO: ULF LUNDIN

återvända till sitt eget projekt efter så många år, men kanske är det tvärtom: en motståndshandling. Att dröja kvar vid, långsamt bearbeta och vrida och vända på ett bildmaterial för att upptäcka dess många inneboende dimensioner, varav vissa kanske är beroende just av att tiden gått

och samhället förändrats, samtidigt som vi i dag överallt och alltid peppras med en flod av bilder. Så varför producera fler, när råmaterialet redan finns?

Ulf Lundins biografiskt orienterade texter, från 1997 respektive 2024, som inleder boken tillför inte särskilt mycket. En kort

not om projektets grundpremiss hade räckt, eller så borde dess teoretiska sediment följts upp i en längre essä. Men som någon träffsäkert sa: "Pictures of a Family / Bilder av en familj" är en "miniklassiker" i svensk samtidsfotografi.

Mikael Andersson

KRÖNIKA

Var ligger bohemernas scen i Umeå?

– Where is the Bohemian Scene in Umeå?

Det var en brasiliansk författare på besök som frågade mig. Var är bohemernas scen i Umeå? Jag tänkte. Han hade precis berättat att bohemernas scen i Rio de Janeiro är jättestor. Om jag kom till Rio en dag skulle han självklart introducera mig! Han berättade om skådespelare, konstnärer, musiker, filmare, dansare...

Frågan påminde mig om en kompis berättelse. Hon hade fått en fråga från två turister med guidebok i hand var

gamla stan ligger i Umeå. Turister eller besökare som frågar. Umeå framstår som en småstad utan attraktioner. Men vad är inte en småstad jämfört med Rio? Främlingen har en speciell blick på det för oss själva invanda.

Men ibland är vi själva främlingar. En annan kompis berättade att han följt med sin dåvarande flickvän för första gången på en middag. Någon hade knackat i glaset. Det blev tyst men ingen höll något tal. Min kompis frågade en bordsgranne vad det betydde. Han fick svaret:

– Det var väl bara en bluff, som allting annat.

Jag åkte lokalbuss en gång från Halmstad till Harplinge. Bussen stannade vid en hållplats i Gullbrandstorp. En ung man klev upp på det första trappsteget men stannade och frågade:

– **Går den här** bussen till Harplinge?

Han fick svaret ja. Då klev han ner på trottoaren och visade att bussen kunde köra vidare. Jag frågade chauffören om han tyckte att frågan var konstig.

– Jo, jag trodde ju att han skulle kliva ombord, sa chauffören.

I höstas var jag och min fru på en stor fest i Umeå. Det var trevligt men vi gick ut till vår förbeställda taxi. En för oss okänd man sprang fram till vår taxi och frågade förvånatfullt:

– Vart ska vi?

Allt jag ville säga var att vi ska till Bohemernas scen i gamla stan, men jag svarade:

– Vi ska hem och gå ut med hunden.

Tor Lundmark

Bild från stadsdelen Lapa i Rio de Janeiro, känt för sitt livliga nattliv.